

Ringerike kommune

Serviceboks 24
3504 HØNEFOSS

KULTURHISTORISK MUSEUM Universitetet i Oslo		
Saksb. Livu	04 JAN. 2007	Kopi
Ark:	0605-18	
Saksnr	07/200	Dok.nr.: 1

Grenda i Åsa - melding om oppstart av reguleringsplan - kulturminneregistrering utført - Ringerike kommune

Ovennevnte planområde er nå arkeologisk registrert. Det ble ikke funnet automatisk fredete eller nyere tids kulturminner, foruten noen gamle skogsveier og steingjerder helt i utkanten av planområdet. Et tidligere registrert fornminne ble også avskrevet som en moderne gjerdekonstruksjon Vi har derfor ingen merknader til planen.

Det bør likevel framgå av kommunens vedtak at dersom det under anleggsarbeidet skulle framkomme automatisk fredete kulturminner, må arbeidet straks stanses og utviklingsavdelingen i fylkeskommunen varsles, jmf. kulturminneloven § 8, 2. ledd.

I forbindelse med registreringen ble det totalt brukt 8 arbeidstimer à kr 600,- . Faktura på kr. 4800,- vil bli sendt fra regnskapsseksjonen snarest.

Med hilsen

Inger Liv Gøytillund e f
Kulturvernleder

Kristoffer Dahle
Feltarkeolog/saksbehandler

Vedlegg:
1 Rapport

Kopi til:

Buskerud Kommunerevisjon IKS

Postboks 4197, 3005 DRAMMEN

Kulturhistorisk museum, Universitetet i Oslo

Postboks 6762 St.Olavspl., 0130 OSLO

Lisbeth Kaas Ambrosen Utviklingsavdelingen

POST ADRESSERES TIL AVDELINGEN - IKKE TIL ENKELTPERSONER

Postadresse
BUSKERUD FYLKESKOMMUNE
Fylkeshuset
N-3020 Drammen

Besøksadresse
Hauges gate 89
E-postadresse
Postmottak@bfk.no

Telefon
32 80 85 00
Internett
www.bfk.no

Telefaks
32808676

Bankkonto
2200.07.13523
Foretaksregisteret
NO 964 951 373

Vedlegg til: 06/00450-3

BUSKERUD FYLKESKOMMUNE

KULTURHISTORISK REGISTRERING

Ringerike kommune

GRENDA I ÅSA

GNR.: 18/6 & 8

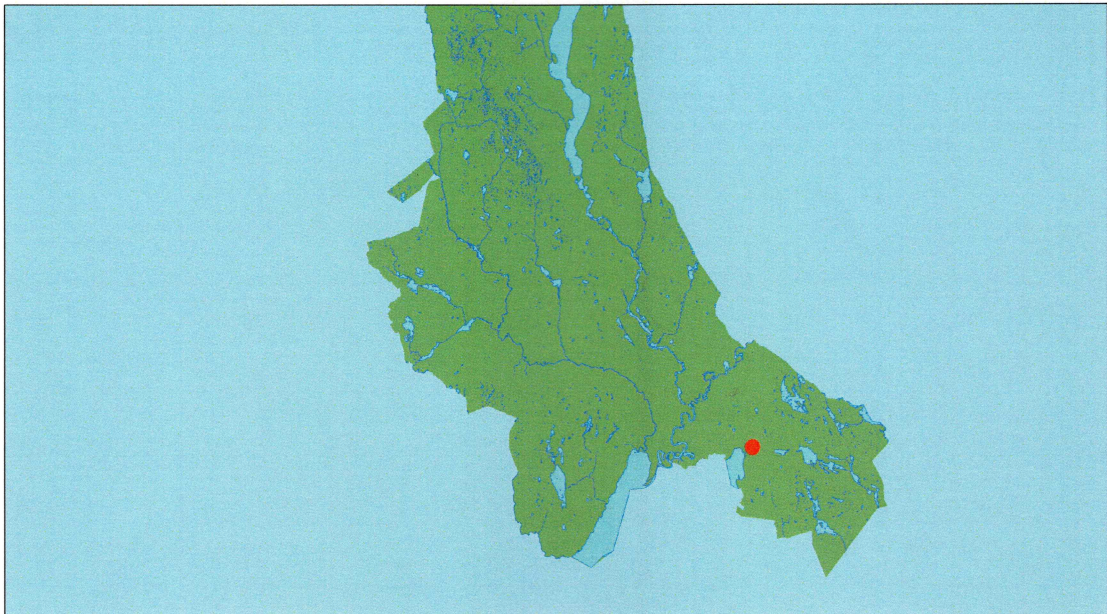
SAKSNR: 06/450

RAPPORT FRA KULTURHISTORISK BEFARING/REGISTRERING

Kommune:	Ringerike		
Gardsnavn:	Johnsrud		
Gardsnummer	18/6 og 8		
Kartreferanse	CK050-5-4		
	1815 IV Oppkuven		
Høyde over havet	Ca. 150 meter		
Tiltakshaver:	Ringerike kommune, Miljø- og arealforvaltning		
Adresse:	Serviceboks 24, 3504 Hønefoss		
Navn på sak:	Grenda i Åsa		
Saksnummer:	06/450		
Registrering utført:	19.12.06	Ved:	Kristoffer Dahle
Rapport utført:	20.12.06	Ved	Kristoffer Dahle
Autom. fredete kulturminner i området:			Registreringsnummer
Nyere tids kulturminner i området:			
Fotodokumentasjon:	Egen mappe		
Faglige konklusjoner:			
☒ Planen er <u>ikke</u> i konflikt med kulturminner.			
Automatisk fredete kulturminner		Nyere tids kulturminner	
☐ Planen er i konflikt	☐ Ingen synlige, potensiale under bakken	☐ Planen er i konflikt	☐ Ikke påvist til nå, nærmere arkivsjekk påkreves
☐ Ikke vurdert		☐ Ikke vurdert	
Videre saksgang (for saksbehandler):			
Registreringar		Merknader	
☐ Videre reg. ikke nødvendig	☒ Videre reg. nødvendig	☒ Ingen merknad	☐ Tiltråd spesialområde
☒ Reg. fullført		☐ Tiltråd dispensasjon	☐ Foreløpig uavklart
Merknader:			

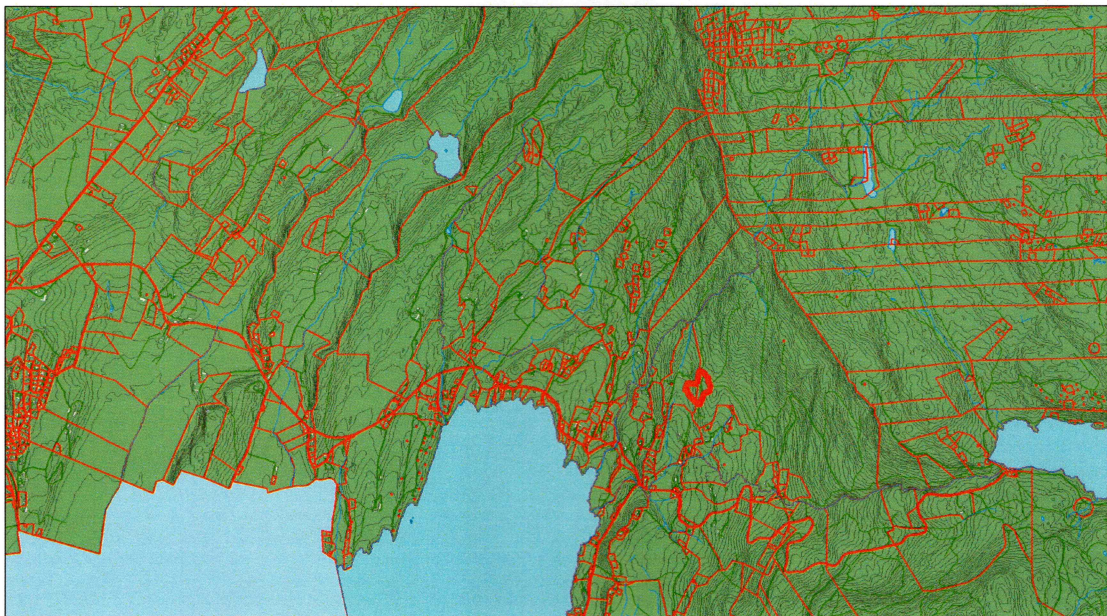
Kulturhistorisk registrering Grenda i Åsa

Tegnförklaring
■ Planområde

N
0 4 1108 220 16 440 24 660 32 880 Meters

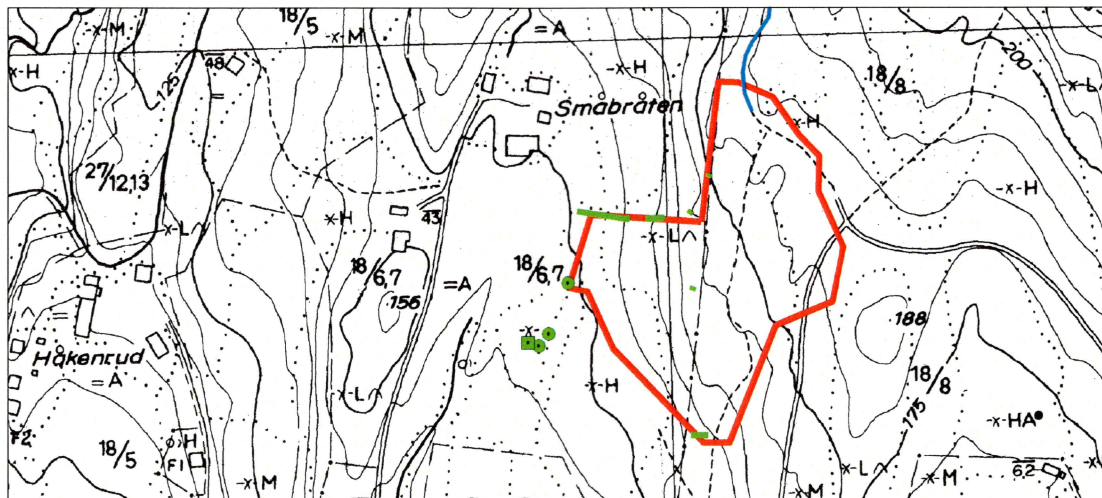
Kulturhistorisk registrering Grenda i Åsa

Tegnförklaring
■ Planområde

N
0 285 570 1 140 1 710 2 280 Meters

Kulturhistorisk registrering Grenda i Åsa

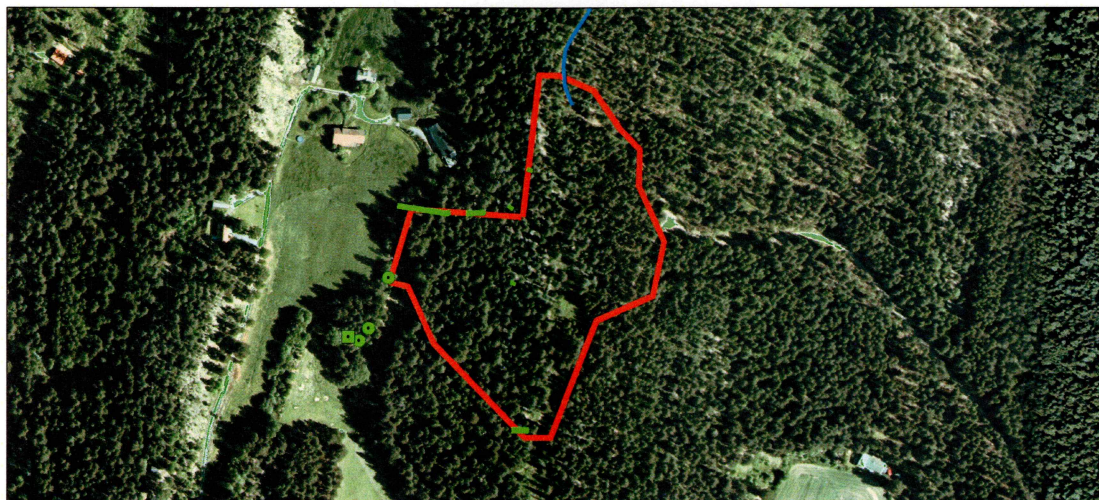
Tegnforklaring

- Planområde
- Steingjerde
- Veitrasé
- Rydningsrøys
- Oppmuring

0 25 50 100 150 200 Meters

Kulturhistorisk registrering Grenda i Åsa

Tegnforklaring

- Planområde
- Steingjerde
- Veitrasé
- Rydningsrøys
- Oppmuring

0 25 50 100 150 200 Meters

BAKGRUNN FOR PLANEN

Undersøkelsen/registreringen ble gjennomført da Ringerike kommune har varslet oppstart av reguleringsplan for Grenda i Åsa. Målet er å utvide byggeområdet og øke størrelsen på 11 eneboligtomter som er planlagt i henhold til en tidligere reguleringsplan "Småbråten-Johnsrud". Den nye reguleringsområdet vil få en samlet størrelse på ca. 39 daa.

Formålet med registreringen er å undersøke forholdet mellom det utvidete planområdet og eventuelle automatiske fredete kulturminner, jf § 9 i kulturminneloven av 9. juni 1978.

OMRÅDET

Reguleringsområdet omfatter et skogkledd område med en del berg og blokkstein mellom brukene Småbråten og Barlindbråten (bnr 6 og 8) under matrikelgården Johnsrud (gnr 18) i Ringerike kommune.

Vegetasjonen består av barskog, hovedsakelig av furu, men også noe gran i de nordlige delene av planområdet. Terrenget heller til dels ganske bratt mot vest fra bergryggen mellom de to brukene.

Skogsvei på grensen mellom Småbråten og Barlindbråten, bnr 6 og 8 (mot SSØ).

Planområdet strekker seg helt ned til de dyrkede arealene under Småbråten, og herfra er det planlagt veitilknytning til boligfeltet. Det går også en del skogsveier i området i dag.

Grensene på kartene i denne rapporten er noe omtrentlige, men planområdet var godt markert med bånd og stikker i felt. Store deler av dette er allerede vedtatt regulert, og registreringen hadde derfor som mål å se på de utvidete arealene.

Det ble i 1996 registrert et fangstanlegg på Småbråten, i form av en oppmurt konstruksjon tolket som et bogastelle (reg. nr. 45341). Denne ligger helt på grensen av planområdet. I tillegg er det registrert et rydningsrøysfelt under Barlindbråten noe lengre øst (5867).

Navnet på matrikkelgården – så vel som de to brukene – tyder imidlertid på en relativt ung bosetning, sannsynligvis fra middelalderen. Det er også kjent at finner hadde tilhold i området på 1600-tallet (Graff 2005:190-192).

Med dette ble det lagt stort vekt på å påvise kulturminner knyttet til utmarksbruk som kullmiler, kullgroper og fangstanlegg, samt linjære landskapselementer som veier, gjerder og grenser.

STRATEGI OG METODE

Som primær metode ble visuell overflateregistrering tatt i bruk. Metoden innebærer at området blir visuelt undersøkt etter automatisk fredete kulturminner som er synlige i terrenget, slike som graver, tufter, røyser, kullgroper og lignende. Det ble også lett etter kulturminner fra nyere tid. Sonderingsbor ble benyttet for å påvise eventuelle kull-, slagg- og kulturlag under torven, og eventuelle funn ble målt inn med GPS og fotodokumentert.

DELTAGERE OG TIDSRUM

Undersøkelsen ble utført den 19.12.06, og rapporten ble ferdigstilt den 20.12.06. Totalt ble det brukt 8 timer på saken. Dette inkluderer forarbeid, registreringer og kjøring til/fra feltet, samt etterarbeid med databehandling og ferdigstilling av rapport. Registreringen ble utført av undertegnede.

Været var overskyet, og det var noe kaldt. Bakken var fri for snø, men rim og frost gjorde det vanskelig å stikke med spade. Sonderingsboret kunne imidlertid trenge gjennom telen.

REGISTRERINGENS FORLØP OG RESULTATER

Området ble først overflateregistrert for å påvise automatisk fredete kulturminner som er synlige på overflaten.

I den nordligste delen av planområdet går det et veifar. Dette er avmerket på ØK-kart og slutter seg til moderne skogsveier i nord og sør. Karakteren og tilstanden på strekket gir det imidlertid et noe eldre preg. Veifaret er om lag 1,5-2 meter bredt, og dette er oppbygd av blokkstein i bratte partier. Også ellers er veien relativt godt synlig, men da som en godt markert sti. Denne er også noe gjengrodd med skog. Det er imidlertid ingenting som tyder på at veifaret har et førreformatorisk opphav.

Del av gammel skogsvei (mot NNØ)

Langs plangrensen i det nordvestlige hjørnet – vest-øst fra tunet på Småbråten og opp – går det et gammelt steingjerde. Dette er bare synlig i bruddstykker, noe som kan skyldes sammenrasing eller fjerning av stein. Det kan også skyldes at steingjerdet har vært supplert av tregjerder. Hvor gjerdet så svinger sør-nord har man dessuten benyttet seg av berghammere og naturlige stengsler, gjerne supplert av noen oppmuringer hvor dette har vært nødvendig for å hindre at husdyrene har trukket lengre til skogs.

Steingjerde langs planområdets grense i nordvest (mot Ø)

Det er også i en slik sammenheng jeg ser de registrerte oppmuringene som tidligere er tolket som et bogastelle (reg. nr. 45341). Konstruksjonen er bygd på eksisterende nivåforskjeller på en slik måte at det ble skapt et mye bedre skjul/hinder om man sto på motsatt side av oppmuringen og nærmere tunet, men dette ville i så fall innebære at man måtte skyte oppover.

Sett sammen med de øvrige gjerdestrukturene i området er det derfor større sannsynlighet for at også dette er rester etter et gammelt steingjerde om hjemmehavnen på Småbråten.

Del av steingjerde (mot N)

Del av gjerde, tidligere tolket som bogastelle (mot SØ)

Langs kanten på den dyrkede flaten støter planområdet også til en rydningsrøys. Denne har et moderne preg med mye såkalt "potetstein". Beliggenheten mellom to jorder som fremdeles er i drift er også med å støtte opp under dette.

Rydningsrøys mellom to dyrkede flater på Småbråten (mot VNV)

Høyderygg bestående av mye stein (mor SSV)

Røysen er bare en av flere som ligger langs en rygg som går SSV-NNØ like sørvest for planområdet. Ryggen består stort sett bare av stein, og flere av disse steinene viser spor etter sprengning. På toppen av haugen ble det også funnet en kvadratisk oppmuring med uvisst funksjon. Den kan minne om et bogastelle, men det faktum at mye av steinen i området er sprengt kan tyde på et yngre opphav. Sannsynligvis er oppmuringen et resultat av barnelek. Den ligger uansett utenfor planområdet.

Kvadratisk oppmuring av uvisst funksjon (mot SV)

Resultater

Undersøkelsene av planområdet i Grenda i Åsa (gbnr. 18/6 og 8) ble utført uten funn av automatisk fredete kulturminner.

KONKLUSJON

Hele området ble grundig befart jf § 9 i kulturminneloven av 9. juni 1978 uten å avdekke nye funn av automatisk fredete kulturminner.

Vi ser gjerne at dere verner om veier og gjerder i tilknytning til planområdet som spor etter tidligere arbeid og virke på Småbråten.

Drammen 20.12.2006

Kristoffer Dahle

Feltleder

Litteratur

Graff, A. 2005. *Streiftog på Krokskogen med Fredrik Schjander d.e.* Hønefoss

Vedlegg

Registreringsskjema for Askeladden

Lokalitet - 45341 - Arkeologisk lokalitet - Fangstlokalitet - Åsa**Klassifisering**

Kategori: Arkeologisk lokalitet   **Art:** Fangstlokalitet

Stedfesting

Fylke: Buskerud   **ØK-kart:** CK050-5-4
Kommune: Ringerike
Gårdsnavn: Orebråten

Eiendomsopplysninger

Kommune: Ringerike
Gnr: 18   **Festenr:** 0
Bnr: 18   **Seksjonsnr:** 0
Bruksnavn: Jonsrud, Nedre

Geometri

Koordinatsystem: (23) UTM sone 33 (EUREF89/WGS84)
Nord: 6675118   **Øst:** 242791

Metadata på digital stedfesting:

Geometri datert: 08.07.1996
Målemetode: 55 Digitalisert på dig.bord fra papirkopi
Nøyaktighet (cm): 1000

Oppretting og ansvar**Kontrollert**

Dato: 19.12.1006   **Ansvarlig etat:** Buskerud fylkeskommune
Utført av: Kristoffer Dahle   **Instans:**

Registrert

Dato: 08.07.1996   **Ansvarlig etat:**
Utført av: Trond Engen   **Instans:**
Registreringstype: Andre
Tidligere idnummer: 1-029124

Utfyllende opplysninger**Kilder (litteratur m.m.):**

Reg.skjema for Buskerud fylkeskommune. Reg. ved Trond Engen,UO,1996. "Åsa - krysset".
Reg.nr.: R3

Beskrivelse:

Konstruksjonen kan se ut til å bestå av to tilstøtende murer. Den ene muren er ca 2-2,5m lang og nord-sør orientert. Høyden er 30 - 40 cm. Den andre muren er øst-vestorientert. Høyden er opptil 60cm. Steinene de er bygget med er dels kantete blokker dels flate heller av varierende størrelse. De største hellene er opptil 70cm. lange og 10-20cm. tykke. Murene kan være et "bogastell", laget for å skjule en jeger. Det er mye elgmøkk i området og murene har en strategisk plassering i forhold til vilt som passerer nedenfor. Flere av steinene er såpass store at jeg vil anta at man kan utelukke at barn har bygget dette.

Terrengbeskrivelse:

Rett øst for tunet på Småbråten stiger terrenget bratt opp mot en bergrygg med mye heller og blokkstein. En mindre sti fra gården går opp mot den sørlige delen av ryggen. Rett ved stien og i sammenheng med ryggen er det bygget opp et par tilstøtende tørrmurer.

Orientering:

Ca. 125m, rett øst for låven på Småbråten. Nær eiendomsgrense mellom Jonsrud og Småbråten.

Historikk:

Befart på ny i forbindelse med plansak "Åsa i Grenda" (06/450) 19.12.2006

Merknad:

---21.12.2006: Oppmuringen ble befart 19.12.2006 og i den forbindelse avskrevet som automatisk fredet kulturminne. Oppmuringen er en del av et havnegjerde som dels er oppmurt og dels er bygd på naturlige stengsler.

Tilhørende enkeltminner

✕ 1 Bogastelle IKKE

Vernestatus for lokalitet

Vernetype: Ikke fredet	Vernedato: 08.07.1996
Lovgrunnlag:	Tinglystdato:
Paragraf:	
Vedtak:	

**Enkeltminne - 45341-1 - Arkeologisk enkeltminne - Bogastelle -
Klassifisering**

Kategori: Arkeologisk enkeltminne	Art: Bogastelle
Opprinnelig funksjon:	
Status:	

Stedfesting

Fylke: Buskerud
Kommune: Ringerike

Eiendomsopplysninger

Kommune: Ringerike			
Gnr: 18	Festenr: 0		
Bnr: 18	Seksjonsnr: 0		
Bruksnavn: Jonsrud, Nedre			

Datering

Datering: Etterreformatorsk tid	Metode:
Eksakt datering:	Kvalitet: Sannsynlig

Utfyllende opplysninger**Vernestatus for enkeltminne**

Vernetype: Ikke fredet	Vernedato: 08.07.1996
Lovgrunnlag:	Tinglystdato:
Paragraf:	
Vedtak:	